

Siunnersuummut nassuiaatit

Nassuiaatit nalinginnaasut

1. Aallaqqaasiut

Nukissiorfiit ataavartumik nukissiorneq ukkatarineqaraluttuinnarluni mingutitsinngitsumut allangoriartortitsinermi inuiaqatigiinni qitiusumik suliaqartuuvoq. Suliap ingerlanerani tassani ingerlatseqatigiiffik aqutsinikkut annertuunik periarfissaqarpoq anigorniagassaqaarlunilu. Aammattaaq annertoorujussuarnik iluarsaassinermi kinguaattooruteqaarluni kiisalu qanittumi ungasissumilu aalajaatsumik nukissiamik pilersuineramik inuiaqatigiinni qulakkeerinissamut pisariaqartumik annertuunik nutaanik aningaasaliinissamik pisariaqartitsilluni, Nukissiorfiit anigorniagassaqarpoq .

1986-imi naalagaaffiup GTO-mi suliffeqarfiata tiguneraniit, suliffeqarfiup Nukissiorfiit ullumikkut ingerlataani aqutsinikkut anigorniagassat ullumikkut allaanerulluinnarput. Naalackersuisut aamma Nukissiorfiit akornanni pisariinnerusumik suliassat agguarsimanissaat qulakkeerniarlugu, Nukissiorfiit siulersuisulerlugit pisortalerlugulu marloqiusamik aqutsinermut ilusiliinissaq siunnersuummi siunertaavoq.

Naalackersuisut Nukissiorfiit ingerlataannut nukissiornermut politikikkut killissaliussanik aalajangersaasarnerat ingerlaannassaaq, Nukissiorfiit killissaliussat taakkua iluanni suliffeqarfimmi aningaasaqarnikkut sunniuteqaarluartumik ingerlatsinissaq isumannaatsumik ingerlalluartumik qajannaatsumillu innaallagissamik, imermik kiassanermullu pilersuineq siunertaralugu nammineerluni atugassiisinnaassalluni. Tamatuma pinissaanut illuatungeriit piginnaatitaanerat pillugu paasiuminartunik ersarissunillu maleruagassaqaarnissaq pisariaqarpoq.

Siunnersuummi ajornarunnaarsinneqarput:

- Nukissiorfiit suliffeqarfimmi pisortaatitat saniatigut siulersuisunit aqunneqassasoq.
- Nukissiorfinnut siulersuisoqartillugu pisortaqartillugulu marloqiusamik aqutsinermut ilusiliinissaq.
- Aqutsisut akisussaaffiisa piginnaatitaanerisalu ingiaqatigiinnerunissaat.
- Nukissiorfiit inuiaqatigiinni siunertaqarneranut aammalu suliffeqarfittut imminut ingerlatitatut inissisimaneranut naleqqussakkamik aqutsinermut ilusiliinissaq.

2. Siunnersuummi immikkoortut pingaarnertit

2.1. Inatsisit atuuttut

Nukissiorfinnut inatsimmi tunngavissani Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 19. december 1986-imeersoq (Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaat) malinneqarpoq. Grønlands Tekniske Organisationi pillugu peqqussummi §§ 1-imi, 3-mi aamma 4-mi suliffeqarfiup pilersinneqarnera, aaqqissuussaana, aqunneqarnera ingerlanneqarneralu pillugit makkua allassimapput:

”§ 1. Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussat Grønlands tekniske Organisationi, GTO, 1. januar 1987-imi tigussavaat.”

”§ 3. GTO Namminersornerullutik Oqartussat ingerlassaattut aaqqissuussaassaaq qullersaqarfia Nuummi inissitaalluni.

Imm. 2. GTO pisortamit aqunneqassaaq Naalakkersuisunit atorfinitsinneqartumit.

Imm. 3. GTO-mut ukiumut atugassiissutit Inatsisartut aningaasanut inatsisaatigut aalajangersarneqartassapput....”

”§ 4. Naalakkersuisut § 2-i imm. 1-imi taaneqartumik suliassat isumagineqarnissaat qulakkeerniarlugu GTO-p aaqqissugaaneranut, ingerlanneranut aqunneqarneranullu erseqqinnerusunik aalajangersagaliorsinnaapput”

§ 3 malillugu Nukissiorfiit suliffeqarfiuvoq imminut ingerlatitaq, suliffeqarfiup toqqaannartumik politikikkut aqutsinerup ataaniinnera ilisarnaataalluni. Nunatta karsia suliffeqarfimmut toqqaannartumik akiliisussaavoq. Taamaattoq ingerlatsiviup nalinginnaasup paarlattuanik Nukissiorfiit pisuussutaanut tunngasut aammalu naatsorsuusiortarnera nunatta karsianut sanilliullugu ilaannakortumik immikkoortuuvoq. Naatsorsuusiortarneq pillugu aalajangersakkat ersarinnerusut Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaasa nammineertitat naatsorsuusiortarnerat pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 24, 22. december 2017-meersumi aalajangersarneqarput.

§ 4-mut ataasiakkaanut nassuiaatini ilaatigut makkua allassimapput, takuuk Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaat (UKA 7/1986) 29. september 1986-imeersoq:

”GTO tunngaviatigut maannamut ilusaa atuutsillugu naalagaaffimmit tiguneqarpoq. Kisiannili tamanna isumaqanngilaq, tamanna pisariaqartoq imaluunniit naleqquttoq paasinarsissagaluarpat, ilusaa tamatuma kingorna allanngortinneqarsinnaassanngitsoq.”

Nassuiaatini tikkuarneqarpoq, siunissami GTO-p (Nukissiorfiit) ingerlatseqatigiiffiup ilusaanut allamut allannngortissinnaanissaanut Namminersorlutik Oqartussat periarfissaattut piginnaatitsissut eqqarsaatigineqartoq, tassa imaappoq assersuutigalugu aktiaatileqatigiiffinngortillugu. 1987-mi Grønlands tekniske Organisationip aqqa allannngortinneqarpoq Nuna-Tek – Nunatsinni Teknikkikut Ingerlatsivinngorlugu, 1991-imi Nukissiorfinnut aqqa allannngortinneqaqqilluni.

Nalunaarasuartaatitigut atassuteqarneq nalunaarasuartaaseriveqarfiillu pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 7, 19. december 1986-imeersumi § 1-imi makkua allassimapput.

*”§ 1. Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussat tamanut ammasumik nalunaarasuartaatitigut atassuteqarnermut kisermaassinerini ilaapput telefonimik, telegrafimik, teleximik qarasaasiatigut il.il. ingerlatsiviit ingerlatsinerlu, taakkulu **isumagineqassallutik Grønlands tekniske Organisationimit Kalaallit Nunaanni nalunaarasuartaaseriveqarfikkut, Inatsisartut aningaasanut inatsisaanni aalajangersarneqartumik atugassiissutit malillugit.**”(Matumani erseqqissarneqartoq)*

TELE Attaveqaatit aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinngortinneqarnera pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 11, 28. oktober 1993-meersumi nalunaarasuartaateqarneq aktiaatileqatigiiffimmik, TELE Attaveqaatit A/S-imik (nalunaarasuartaateqarnermut ingerlatseqatigiiffik), pilersitsinikkut avissaartinneqarpoq. 1. januar 1994 Nalunaarasuartaateqarnermut ingerlatseqatigiiffiup suliat maannamut GTO-mit ingerlanneqartussatut pisussaaffiliunneqarsimasut TELE Attaveqaatini (nalunaarasuartaateqarneq) suliarisussanngorlugit tiguai.

Misissueqqaarnerit pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 18, 28. oktober 1993-imeersumi misissueqqaarnernik suliaqarnerit Misissueqqaarnernut nuutinneqarput. Inatsisartut peqqussutaat malillugu Misissueqqaarnerit Namminersornerullutik Oqartussat ataanni suliffeqarfittut imminut ingerlatsitatut aqqqissuusaalerpoq, taamaalillunilu GTO-p aqqqissuussaaqqaarnerani ilaajunnaarluni. Peqqussummi § 2, imm. 3-mi aalajangersarneqarpoq suliffeqarfik pisortamit Naalakkersuisunit toqqarneqartumit aqunneqassasoq.

Nukissamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 14, 6. november 1997-imeersumi (nukissamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat) oqartussat nukissiamillu pilersuineranut suliffeqarfiit nukissiamik pilersuineranut suliassaqaarfianni suliassat aalajangersarneqarput. Inatsisartut peqqussutaanni § 12-imi aalajangersarneqarpoq, Nukissiorfiit innaallagamik ungasianiillu kiassarnermik atuisartunut pilersuineq isumagisarissagaa. Inatsisartut peqqussutaat malillugu suliassat § 12-imi pineqartunut ilaasut suliffeqarfimmit pioreersumit Nukissiorfinnit isumagineqartussaapput. Tassa imaappoq suliffeqarfimmit imminut ingerlatsitamit Grønlands tekniske Organisationimik, GTO, ulloq 1. januar 1987 tigusisumit, taanna malillugu Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaanni § 3 suli atuulluni.

Imerk pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 10, 19. november 2007-imeersumi oqartussat aamma imermik pilersuinnermut suliffeqarfiit imermik pilersuinnermut suliassaqarfimmi suliassat aalajangersarneqarput. Inatsisartut peqqussutaanni § 3-mi Nukissiorfiit illoqarfinni nunaqarfinnilu imermik pilersuinnermut nuna tamakkerlugu pilersaarusernermik suliaqarnissamik pisussaaffilerneqarpoq. Inatsisartut peqqussutaat malillugu tunngavissaatinneqarpoq suliassat § 3-mi pineqartunut ilaasut suliffeqarfimmit atuutereersumit Nukissiorfinnit isumagineqartussaasut. Tassa imaappoq suliffeqarfimmit imminut ingerlatsitamit Grønlands tekniske Organisationimik, GTO, ulloq 1. januar 1987 tigusisumit, taanna malillugu Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaanni § 3 suli atuulluni.

Peqqussummi § 4-mi makkua allassimapput:

”§ 4. Atuisut innaallagissamik kiammillu pilersorneqarnerat Nukissiorfiit isumagissavaat, § 12 naapertorlugu.

Imm. 2. Kiisalu Naalackersuisut erseqqinnersumik aalajangersagaat malillugit suliassat allat Nukissiorfiit isumagissavaat.

Imm. 3. Nukissiorfiit aqunneqarnerat aaqqissuussaanerallu aamma suliffeqarfiup Naalackersuisullu akornanni pissutsit pillugit Naalackersuisut malittarisassiortassapput.”

Naalackersuisut pingaarnertigut Nukissiorfinni aqutsineq ingerlatsinerlu akisussaaffigaat aammalu suliffeqarfiup ingerlatassat suliassallu suliffeqarfimmut pisussaaffiliunneqartut ingerlannerai nakkutigisussaallugu.

Assersuutigalugu Naalackersuisut aalajangiinissaannut, suliffeqarfimmut aqutsisunik qullersanik atorfinitsitsinissamut soraarsitsinissamullu Naalackersuisoqarfik inassuteqartarpoq. Suliffeqarfimmi sulisut allat Namminersorlutik Oqartussat aamma kattuffiup isumaqatiginninniarsinnaatitaasup pineqartup akornanni isumaqatigiissutit atuuttut naapertorlugit suliffeqarfimmi aqutsisunit atorfinitsinneqartarput soraarsinneqartarlutillu.

Nukissiorfiit aammattaaq suliffeqarfiup ingerlatsinermut sanaartormullu suliassaannik aaqqissuussineq, allaffissornikkut aqutsineq aningaasaqarnermillu aqutsineq nammineerluni isumagisarai.

Suliffeqarfiup imminut ingerlatitap Naalackersuisoqarfiullu akornanni aalajangiisinnaatitaanerup agguagaanera pillugu makkua Inatsisartut ombudsmandiata nalunaarutaani 1999-imeersumi allassimapput:

” Pisortaqarfiup suliffeqarfiullu tapiiffigineqartarluni imminut aquttup akornanni pisinnaatitaanermut tunngasut aalajangersarniarnerat ataatsimut isigalugu ajornakusoortorujussuuvoq, tassami taaguut “suliffeqarfik tapiiffigineqarluni imminut aquttoq” aningaasaliissuteqartarnermut tunngasuummat.

...

Ingerlatsinermi inatsiseqartitsinermit tunngasut pillugit. Suliffeqarfik tapiiffigineqartarluni imminut aquttoq pisortaqarfiup iluani ingerlatsinermi oqartussaasutut nammineq ingerlasutut isigineqarpoq. Suliffeqarfik pisortaqarfiup ilaginngilaa.

Pisortaqarfiup qullersariaartumik inissitsitersimaneq tunngavigalugu aammalu ilitsersuisinnaanermut pisinnaatitaaffii inatsisitigut aalajangersagaannngitsumik suliassamik isumaginnittussanngortitaanermik tunngaveqarluni imaluunniit inatsit naapertorlugu pisinnaatitaanermik aalajangersaanermik tunngaveqarluni pisinnaapput. Suliffiup pisinnaatitaanera pisortaqarfiup inatsisitigut aalajangersagaannngitsumik suliassanik suliarinnittussanngortitaaneranik tunngaveqarpoq.

Pisortaqarfiup, ingerlatsinermi qullersatut oqartussaasusup, suliffeqarfiup siulersorneqarnera suliffeqarfiullu tapiiffigineqartarluni imminut aquttup ingerlanneqarnera pingaarnerusutigut isumagisarivaa suliffeqarfiullu ingerlatassanik suliassiissutigineqartunillu ingerlatsineranik nakkutilliisuulluni.

Assersuutigalugu suliffeqarfimmi tassani pisortatut qullersaasumik atorfinitsitsilernermit aamma soraarsitsinermit pisortaqarfik Naalakkersuisunut aalajangiiffigineqartussamik inassuteqaateqartarpoq. Suliffeqarfimmi sulisut allat suliffeqarfiup pisortaanit atorfinitsinneqartarlutillu soraarsinneqartarput, Naalakkersuisut kattuffiullu pineqartup akissarsiat pillugit isumaqatigiinniarsinnaatitaasup akornanni isumaqatigiissutit atuuttut malillugit.

Suliffeqarfiup tapiiffigineqartarluni imminut aquttup aaqqissuussaaneq, aqutsineq suliffeqarfiullu ingerlatsinikkut sanaartugassatigullu aningaasaqarnikkut aqutsinera aammattaaq nammineq isumagisarai.

Taakku saniatigut pisortaqarfiup suliffeqarfiullu tapiiffigineqartarluni imminut aquttup akornanni ilitsersuuteqarlunilu pisinnaatitaaneq pillugu isumaqatigiissuteqartoqarsinnaavoq. Assersuutigalugu suliffiup ... pillugit pisortaqarfiup Suliffimmut ilitsersuutai taaneqarsinnaapput (...)”

Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 19. december 1986-imeersumi § 3, imm. 2-mi allassimavoq Nukissiorfiit ”*pisortamit aqunneqassaaq Naalakkersuisunit atorfinitsinneqartumit*”.

Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaanni matuma siuliani taaneqartumi § 4-mi aamma nukissiamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 14, 6. november 1997-imeersumi (nukissiamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat) § 4, imm. 3-mi allassimavoq Namminersorlutik Oqartussat Nukissiorfiit ”aqunneqarnera” aamma ”aaqqissuussaanera” pillugit maleruagassanik aalajangersaanissamut piginnaatinneqartut, taamatullu aalajangersakkami kingulliullugu taaneqartumi aalajangersarneqarpoq Nukissiorfiit aamma Namminersorlutik Oqartussat imminnut attuumassuteqarnerat pillugu maleruagassanik ersarinnerusunik Namminersorlutik Oqartussat aalajangersaasinnaasut. Kisiannili tassani suut ersarinnerusumik pineqarnerisut aalajangersakkap piareersaalluni suliarineqarnerani ersarinnerusumik allassimasoqanngilaq, taamatullu ”aqutsisut” periusissatigut imaluunniit ulluinnarni aqutsisutut killissalersuisoqarani. Grønlands tekniske organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaanni § 3, imm. 2-mi tunngavissaatinneqarpoq Nukissiorfinni aqutsisut ataatsimoortut pisortaatitani inissisimasut.

Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaanni § 3, imm. 2-p oqaasertai eqqarsaatigalugit, taanna malillugu Nukissiorfiit ”*pisortamit Naalakkersuisunit toqqarneqartumit aqunneqarluni*”, Naalakkersuisut suliffeqarfimmi imminut ingerlatsitami aqutsisuni qullersaasut nalinginnaasumik aallaavigineqarneranut ataqatigiissillugu, Naalakkersuisut naliliipput Nukissiorfiit siulersuisunit pisortaatitanillu aqunneqartoq, tassani siulersuisut qullersatut aqutsineq akisussaaffigalugu, pillugu aalajangersakkanik nalunaarummi aalajangersaanissamut piginnaatitsissuteqarneq imminermini pisariaqartumik inatsimmi tunngavissaliinngitsoq.

2.1.1. Siunnersuut

Nukissiorfiit Kalaallit Nunaanni pisortat ingerlatsineranni pineqartunut ilaatinneqarpoq aammalu naalagaaffimmi pisortallu ingerlatsinerannut inatsisitigut inatsisinik tunngaveqarnermut tunngaviusut malittussaallugit. Tamatuma malitsigisaanik Namminersorlutik Oqartussat tamakkiisumik Nukissiorfiit pigisaraa nakkutigisalarugulu, taamaattumillu suliffeqarfik aamma Naalakkersuisoqarfiup toqqaannartumik ataaniippoq, tassani Naalakkersuisut suliffeqarfimmut aqutsisuni qullersaallutik, tamatumani inatsimmi imaluunniit inatsisini tunngavissani atuuttuni allani allatut aalajangersaasoqarsimangippat.

Inatsisissatut siunnersuummi, Nukissiorfiit suliffeqarfimmi pisortaatitaareersut saniatigut siulersuisunit aqunneqarnissaat pillugu aalajangersakkanik aalajangersaasinnaanissamut, Naalakkersuisut nukissiamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni § 4, imm. 3 malillugu nalunaarummik aalajangersaanissamut inatsimmi tunngavissalernerqarput. Allannortitsinermi

Nukissiorfinni siulersuisunik pilersitsinissamut Naalakkersuisut piginnaatitaaneranni killiliineq peerneqarpoq. Tamatumani nukissamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni § 4, imm. 3-mi piginnaatitsissummut aalajangersakkap allangortinnissaat naapertuutinnginnera eqqarsaatigineqarluni.

Inatsisissatut siunnersuut Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaanni § 3, imm. 2-p allangortinneqarnissaanut siunnersuummik matuminnga imaqarpoq:

”Nukissiorfiit siulersuisunit pingaarnertigut aqutsinermik isumaginnittuusunit, aammalu pisortamit ulluinnarni aqutsinermik isumaginnittuusumik aqunneqarpoq. Siulersuisut Naalakkersuisunit toqqarneqassapput. Pisortaq siulersuisunit inassuteqaammik piniareernermik kingorna Naalakkersuisunit toqqarneqassaaq.”

Aalajangersakkanik, qullersatut periusissatigullu aqutsinermik siulersuisuni inissisimalersitsisussanik, atuutsitsilernerup kingunerisaanik marloqiusamik aqutsinermut ilusiliisoqartussaavoq, aktiaatileqatigiiffinnit ilisimaneqartumik, takuuk aktiaatileqatigiiffiit piginneqatigiiffiillu pillugit inatsimmut danskit nalunaarutaanni (ingerlatseqatigiiffinnut inatsit) § 111. Taamaalilluni tamatuma kingunerisaanik ulluinnarni aqutsisut pisortaatitani inissisimalissapput, qullersatut periusissatigullu aqutsineq siulersuisuni inissisimalissalluni.

2.1.2. Siulersuisut qullersatut aqutsisutut atuunnissaannut killissaliussat

Siulersuisut pisortaatitallu atuunnissaannut killissaliussat ersarinnerusut nalunaarummi aalajangersarneqassapput, ilanngullugit siulersuisunut ilaasortat amerlassusaat, piffissaq toqqaaffiususaaq, siulersuisut suleriaasissaannik aalajangersaaneq kiisalu pisariaqarpat siulersuisuni ataatsimiititaliamik/ataatsimiititaliamik siunnersuisartussamik pilersitsineq.

Tamatuma kingunerisaanik siulersuisut suliffeqarfimmi qullersatut periusissatigullu aqutsinermullu ilapertuutaalissapput aammalu suliffeqarfimmi isumannaatsumik aaqqissuussaaneq qulakkiissallugu. Tassunga atatillugu siulersuisut inatsisini killissaliussat iluanni suliffeqarfimmi periusissatigut siunnerfiit aalajangersassavaat aammalu siunnerfiit taakkua angunissaannut aningaasaqarnikkut isumalluutinik kiisalu eqqortunik piginnaasaqartunik pisariaqartunik tunngavissaqarnissaaq qulakkiissallugu.

Suliffeqarfimmi pineqartumi aqutsisut aaqqissuussaanerullu eqqortuunissaasa qulakkeernissaa, siulersuisut pingaarnertigut akisussaaffigaat.. Pisortaatitanik nakkutiginninnissaaq aammalu nakkutiginninneq taanna qanoq ingerlanneqassanersoq malittarisassanik aalajangersaanissaaq siulersuisut suliaassaraat. Tassunga atatillugu aalajangiinerit suut tunngaviusutut aamma/imaluunniit pingaaruteqartutut isigineqarnersut aammalu pisortaatitat siulersuisunit akuersissuteqarnissaaq sutigut piniartassaneraat, nalinginnaasumik maleruagassiivigineqassaaq.

Tamatuma saniatigut suliffeqarfiup aningaasaqarnerata aningaasaatinullu tunngaviisa ajunngitsuunissaasa qulakkeernissaa siulersuisut pisortatigoortumik akisussaaffigaat, ilanngullugu suliffeqarfimmi aningaasaqarnermut tunngasunik nalunaarusiornernik siulersuisut ingerlaavartumik tigusaqartarnissaat, taamaalilluni aningaasaatini upalungaarsimanerup tamatigut isumannaatsuunissaa, eqqortumik naatsorsuutini allattuisarnissaq naatsorsuusiortarnissarlu qulakkeerneqassallutik, ilanngullugu akitsuutinik akileraarutinillu tamaginnik akiliisarnerit, ukiumoortumik naatsorsuutit akuerineqartarnissaat, aarlerinaataasunik aqutsinermut pisariaqartunik suleriaaseqarnissaq.

Nukissiorfiit aalajangersimasunik aalajangiinissamut Naalakkersuisunit akuersissuteqarfigineqarnissamut Nukissiorfiit pisussaaffeqartut, ullumikkut inatsimmi imaluunniit nalunaarummi inatsisit naapertorlugu aalajangersaasoqarsimappat, aalajangersakkat taamaattut atuutiinnassapput.

Siulersuisunut ilaasortat atuuffimmini suliassaminnik suliarinninnerminni piaaralutik imaluunniit mianersuaalliorlutik suliffeqarfik, Namminersorlutik Oqartussat imaluunniit allat ajoqusertippatigut, taakkua nalinginnaasumik taarsiinissamut pisussaaffeqalersinnaapput.

3. Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutaasussat

Siunnersuutip atuunnerani Nukissiorfiit siulersuisunut aningaasartuutit akilissavaat. Nukissiorfiit Namminersorlutik Oqartussat iluanni ingerlatsivimmi oqartussatut nammineertutut suli inissisimaannassaaq, suliassaqaqarfimmut inatsimmi nalinginnaasumi aammalu nukissiamik pilersuinermt suliassaqaqarfimmi inatsimmi immikkut ittumi maleruagassiivigineqarluni. Suliffeqarfiup inuiaqatigiinni siunertaa allanngortinneqassanngilaq, aammalu Nunatta karsia suliffeqarfimmut tamarmiusumut suli akiliisussaaginnassaaq. Siulersuisut katitigaanerat aamma akissarsiassat aalajangersarneqarnerat, suliffeqarfiup inuiaqatigiinni siunertaqarnera aammalu suliffeqarfiup sinneqartooruteqartussaannginnera, suliffeqarfiullu aktiaatileqatigiiffiit nalinginnaasut akerlianik unammilleqatigiissitsivigineqannginnera eqqarsaatigalugit pissaaq.

4. Inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutaasussat

Siunnersuut inuussutissarsiortunut sunniuteqassanngilaq.

5. Avatangiisinut, pinngortitamut inuillu peqqissusaannut sunniutaasussat

Siunnersuut avatangiisinut, pinngortitamut imaluunniit inuit peqqissusaannut sunniuteqassanngilaq.

6. Innuttaasunut sunniutaasussat

Siunnersuut innuttaasunut aningaasaqarnikkut imaluunniit allaffissornikkut sunniuteqassanngilaq.

7. Sunniutaasussat allat annertuut

Siunnersuut allanik annertuunik sunniuteqassanngilaq.

8. Oqartussanut kattuffinnullu il.il. tusarniaaneq

Siunnersuut piffissami –10. juli – 10. august 2022 tusarniaassutigineqarpoq

Siunnersuummi aalajangersakkanut ataasiakkaanut nassuiaatit

§ 1-imut

Nr. 1-imut

Nukissiorfinnut siulersuisunik pilersitsisinnaasut, aalajangersagaq inatsimmi tunngavissaliivoq. Siulersuisut pisortaatitallu atuunnissaannut killissaliussat ersarinnerusut nalunaarummi aalajangersarneqassapput, ilanngullugit siulersuisuni ilaasortat amerlassusissaat, piffissaq toqqaaviusoq, siulersuisut suleriaasissaannik aalajangersaaneq aamma siulersuisuni ataatsimiititalianik/ataatsimiititalianik siunnersuisussanik pilersitsineq. Nalunaarut nukissamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni § 4, imm. 3 naapertorlugu aalajangersarneqassaaq.

Siulersuisut inassuteqaataannik piniareernerup kingorna pisortaq Naalakkersuisunit toqqaarneqassaaq. Siulersuisut pissusiviusuni aalajangiisinnatitaanissaat qulakkeerniarlugu siulersuisut pisortamik atorfinitsitsissapput aammalu atorfinitsitsinissamut naliliisartunullu ataatsimiititaliatut atuuffik ingerlatissallugu. Taamaaliormi pisortamik suliffeqarfiup inuiaqatigiinni siunertaanut suliaasaannullu naleqquttumik toqqaanissaq qulakkeerniarneqarpoq.

Nukissiorfiit suliffeqarfittut imminut ingerlatsitatut inissisimanerata kingunerisaanik siulersuisuni ilaasortanik toqqaaneq Naalakkersuisoqarfimmit suliaasaqarfimmut akisussaasuusumit isumagineqarpoq.

§ 2-mut

Aalajangersakkami siunnersuutip atuutilerfissaa allassimavoq. Siunnersuutigineqarpoq inatsisip allannguutaa ulloq 1. januar 2023 atuutilissasoq.

Siunnersuut inatsimmut atuuttumut sanilliullugu	
<i>Oqaasertalerneqarnera atuuttoq</i>	<i>Inatsisissatut siunnersuut</i>
	§ 1 Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 19. december 1986-imeersumi makkua allanngortinneqarput:
§ 3, imm. 2: ” Imm. 2. GTO pisortamit aqunneqassaaq Naalakkersuisunit atorfinitsinneqartumit.”	1. § 3, imm. 2. imatut oqaasertalerneqarpoq: ” Nukissiorfiit siulersuisunit pingaarnertigut aqutsinermik isumaginnittuusunit, aammalu pisortamit ulluinnarni aqutsinermik isumaginnittuusumik aqunneqarpoq. Siulersuisut Naalakkersuisunit toqqarneqassapput. Pisortaq siulersuisunit inassuteqaammik piniareernermik kingorna Naalakkersuisunit toqqarneqassaaq” 2. Inatsisartut peqqussutaanni tamarmi ”Naalakkersuisut” uunga ”Naalakkersuisut”, ”Namminersornerullutik Oqartussat” uunga ”Namminersorlutik Oqartussat”, ”Namminersornerullutik Oqartussat suliffeqarfiat” uunga ”Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiat” aamma ”Inatsisartut” uunga ”Inatsisartut” allanngortinneqarput. Aammattaaq §§ 2-mi, 3-mi aamma 4-mi ”GTO” uunga ”Nukissiorfiit” allanngortinneqarpoq.
	§ 2 Inatsisartut inatsisaat ulloq 1. januar 2023 atuutilerpoq.

Tusarniaanermut allakkiaq

Uunga siunnersuut: Grønlands tekniske Organisationi pillugu Inatsisartut peqqussutaata nr. 8, 19. december 1986-imeersup allanngortinneqarnissaa pillugu Inatsisartut inatsisaat.
(Nukissiorfinnut siulersuisunik pilersitsinissaq)

Aallaqqaasiut

Siunnersuummi siunertaavoq Nukissiorfinnut siulersuisunik pilersitsinissamut inatsimmi tunngavissaqalersitsinissaq.

Inatsisissatut siunnersuummut nassuiaatit nalinginnaasut

Tusarniaanerpum takutippaa siunnersuut ataatsimut isigalugu tapersersorneqartoq.

Kattuffinnut, oqartussanut il.il. tusarniaaffigineqartunut takussutissiaq.

Inatsisissatut siunnersuut ulloq 10. juli 2022 tamanut ammasumik tusarniaassutigalugu nassiunneqarpoq, ulloq 10. august 2022 tusarniaanermut killigitinneqarluni. Siunnersuut piffissami tassani oqartussanut, kattuffinnut, peqatigiiffinnut il.il. tusarniaaffigineqartut allattorsimaffianni allassimasunut nassiunneqarpoq:

Avannaata Kommunia

Kommune Qeqertalik

Qeqqata Kommunia

Kommuneqarfik Sermersooq

Kommune Kujalleq

KANUNUPE

SIK (Sulinermik Inuussutissarsiuqartut Kattuffiat)

Sulisitsisut (GE)

Mittarfeqarfiit

Nukissiorfiit

Royal Arctic Line A/S

Asiaq

Grønlandsbanken A/S

BankNordik

Visit Greenland

Transparency Greenland

WWF Greenland
KNAPK
Pinngortitaleriffik
Timmiaq
KNI
Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu

Makkunangga tusarniaanermut akissuteqaat tiguneqarpoq

- Sulisitsisut (GE)
- Transparency Greenland
- Nukissiorfiit

Tusarniaanermut akissuteqaatit uani www.naalackersuisut.gl tusarniaanermut nittartakkami tamanut saqqummiunneqarput.

Sulisitsisunit (GE) tusarniaanermut akissuteqaat

GE allappoq:

”Nukissiorfiit ingerlataqarfiinut ataqatigiissillugu periusissatigut aqutsinermut tunngatillugu eqqortunik piginnaasaqartunik ilaasortanik toqqaanissaq, Nukissiorfiit siulersuisut iluaqutigissaneraat aalajangiisuulluinnartussaavoq. Naalackersuisut pisortaq toqqartussaallugu, ilusiliineq immikkuullarippoq. Taamatuttaaq siulersuisut Nukissiorfinnut periusissatigut anguniagassanik aalajangersaasusaanerisa saniatigut piginnaasaqarfiit akisussaaffiillu suut siulersuisuniinersut ersarinngilaq.

Erngup nukinganik innaallagissiorfiit sanaartornissaannut, aningaasalersornissaannut ingerlannissaannullu aktiaatileqatigiiffimmik nutaamik pilersitsinissamut taarsiullugu, Naalackersuisut aamma Inatsisartut Nukissiorfiit aktiaatileqatigiiffinngortinniarlugu imaluunniit SOV-inngortinniarlugu aalajangissappata, inatsisissatut siunnersuut manna pisariaaruttussaavoq. Tamatuma kingunerissavaa pisortamik atorfinitsitsinissamut kiisalu suliassanik akisussaaffimmillu siulersuisut aktiaatileqatigiiffimmi pisussaaffigisaannik isumaginninnissamut Nukissiorfiit eqqortumik siulersuisoqalerneru.

Ingerlatseqatigiiffimmik ”toqqortamik pisortat allaffissornerannik” annertunerusumik malitseqartumik suli allamik pilersitsinissamut sanilliullugu, Nukissiorfiit aktiaatileqatigiiffinngortinnerani/SOV-inngortinnerani iluaqutissartaasut ajoqutissartaasullu Naalackersuisut nalilersussagaat, Sulisitsisut inassutigissavaat

Naalackersuisoqarfiup oqaaseqaatai

Nukissiorfiit suliffeqarfittut imminut ingerlatsitatut aalajangiusimaannarnissaa Naalakkersuisut kissaatigaat, taamaattumillu Nukissiorfiit aktiaatileqatigiiffinngorlugu imaluunniit Pisortat suliffeqarfiattut namminersortutut (SOV) allangortinnissaanut Naalakkersuisut pilersaaruteqanngillat. Suliffeqarfittut imminut ingerlatsitatut politikikkut aqunneqarnek, aammalu nunap karsiata suliaqarnerannut toqqaannartumik akiliisussaana, Nukissiorfinnut ilisarnaataavoq. Taamaattoq ingerlatsivimmi aqutsinerup nalinginnaasup paarlattuanik Nukissiorfiit pisuussutaannut tunngasut aammalu naatsorsuutinik saqqummiisarnek, nunap karsianut sanilliullugu ilaannakortumik immikkoorpoq.

Nukissiorfiit ullumikkut pisortaaqatigiinni pingasunik ilaasortaqartunit qullersatut aqutsisuusunit aqunneqarpoq. Siunnersuutip atuutilernerani Nukissiorfiit aqutsisui siunissami tassaalissapput siulersuisut, pingaarnertigut periusissatigullu aqutsinermik isumaginnittuusut aammalu aqutsisooqatigiit ulluinnarni aqutsinermik isumaginnittuusut.

Nukissamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 14, 6. november 1997-imeersumi § 4, imm. 3 naapertorlugu Nukissiorfiit aqunnerarnera aqqissuussaanaeralu il.il. pillugit aammalu suliffeqarfiup aamma Naalakkersuisut akornanni attaveqatigiinneq pillugu nalunaarummi maleruagassanik Naalakkersuisut aalajangersaasinnaapput.

Siulersuisut pisortaaqatigiillu atuunnerannut killissaliussat ersarinnerusut nalunaarummi aalajangersarneqassapput, ilanngullugit siulersuisunut ilaasortat amerlassusaat, piffissaq toqqaaviusartussa, siulersuisut suleriaasiannik aalajangersaaneq il.il. Siulersuisut katitigaaneranni Nukissiorfiit inuiaqatigiinni suliassanik isumaginnittuunera, aammalu suliffeqarfik suli suliffeqarfittut imminut ingerlatsitatut aqqissuussaasoq, takuneqarsinnaassapput.

Taamaalilluni Nukissiorfiit atuisartunut innaallagiamik ungasianiillu kiassarnermik pilersuineramik isumaginniinnarnissaat siunnersuummi allangortinneqanngilaq, aammalu Nukissiorfiit allanguuteqanngitsumik nukissamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 14, 6. november 1997-imeersumi aalajangersarneqartutut illoqarfinni nunaqarfinnilu atuisartunut inaallagiamik aamma ungasianiit kiassarnermik sunniuteqarluartumik naammattumillu attassititsinissamut pisussaaffeqarluni.

Transparency Greenlandimit tusarniaanermut akissuteqaat:

Transparency Greenlandip siunnersuut inassutigaa, kisianni aktiaatileqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut ilaqqinneranni siulersuisunut ilaasortanik toqqaasarnermut aammalu ingerlatseqatigiiffimmi aqutsilluarnissamut malittarisassat nutarterneqartarnerannut tunngatillugu ersarissuutitsinissap pisariaqartinneqarnera sakkortunerulersinneqartussaasoq, peqatigisaanik eqqumaffigeqqussallugu.

Naalakkersuisoqarfiup oqaaseqaatai

Nukissiorfiit suliffeqarfittut imminut ingerlatsitatut aalajangiusimaannarnissaa Naalakkersuisut kissaatigaat, taamaattumillu Nukissiorfiit aktiaatileqatigiiffinngortinnissaanik Naalakkersuisut pilersaaruteqanngillat.

Nukissiorfiit Kalaallit Nunaanni pisortat ingerlatsineranni suli ilaatinneqartussaavoq aammalu pisortat ingerlatsineranni inatsisini nalinginnaasuni inatsisinik tunngaveqarnissamut tunngaviusoq malittussaallugu, tamatuma atuunnerani suliffeqarfiup suliassat inatsisitigut imaluunniit allatigut inatsimmi tunngavissamik atuuttumik tunngavilimmik taamaallaat suliarisinnaavai aammalu piginnaatitaanerit suliffeqarfimmut inissinneqartut kisiisa ingerlassinnaallugit.

Siulersuisut pisortaatitallu atuunnerannut killissaliussat erseqqinnerusut Grønlands tekniske Organisationi pillugu inatsisartut peqqussutaanni § 4-imi aammalu nukissamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni § 4, imm. 3 tunngavigalugit nalunaarummi aalajangersarneqassapput, ilanngullugit siulersuisuni ilaasortat amerlassusissaat, piffissaq toqqaaviusussaq, siulersuisut suleriaasiannik aalajangersaaneq il.il.

Nukissiorfiit siulersuisoqalersinneranni, taassuma maleruagassat ingerlatseqatigiiffinnut inatsimmi ilisimaneqartut assigalugit, suliffeqarfimmik qullersatut aqutsineq isumagisussanngussavaa. Tamatuma kingunerisaanik siulersuisut suliffeqarfimmi pingaarnertigut periusissatigullu aqutsineq akisussaaffigissavaat.

Nukissiorfiit suliffeqarfittut imminut ingerlatsitatut inissisimanerata aammalu suliffeqarfiup inuiaqatigiinni suliassanik pingaarutilinnik isumaginninnerata kingunerisaannik suliffeqarfimmut maleruagassiineq nakkutiginninnerlu suliassaqarfinni aalajangersimasuni ingerlatseqatigiiffinnut inatsit malillugu atuuttunit allaanerusussaavoq, ilanngullugu aamma Nukissiorfiit allatigut qanoq aningaasalersorneqarnerisq ingerlanneqarnerisq. Tamatuma aamma atuunnerani suliffeqarfik ”imminermiiginnarnermut” tunngaviusoq malillugu suli ingerlanneqassaaq aammalu piginnittumut annertunerpaamik sinneqartooruteqartitsinissaq siunertarineqarani. Pissutsit taakkua aamma siulersuisunut ilaasortanik toqqaanermi pingaaruteqassapput.

Nukissiorfinnit tusarniaanermut akissuteqaat

Nukissiorfiit inassutigaa ”Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummi Nukissiorfiit isertitaannik aningaasartuutaannillu imminermiiginnarnissamut tunngaviusoq malillugu maleruagassiinissamut tunngaviusunik imaluunniit isertitanut killissaliussanut nalunaarummik, danskit pilersuinerit suliaassaqarfianni ilisimaneqartut, aalajangersaassasut. Nukissiorfiit aningaasartuutaannut annertunaaraluni imaluunniit annikinaaraluni matussusiisoqassappat, tamatuma siulersuisut akigititassanik maleruagassiinissamut periarfississavai, taamaalillunilu politikkikkut inatsisitigullu killissaliussat pingaarnertit iluanni periusissatigut siunnerfiit angunissaannut tunngavigisassat pisariaqartut qulakkeerneqassallutik.”

Naalakkersuisoqarfiup oqaaseqaatai

Nukissamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni § 4, imm. 3-mut nassuiaatini makkua allassimapput:

”Nukissiamik pilersuinerup maleruagassiivigineqarnerani ilaatinneqartoq pingaaruteqartoq tassaavoq Namminersornerullutik Oqartussat aamma pilersuinerup suliffeqarfiit akornanni pissutsit.

”Naalakkersuisoqarfiit aamma nukissiamik pilersuinerup suliffeqarfiit akornanni pisariitsumik suliassanik agguaanerup qulakkeerneqarnissaa pisariaqartinneqarpoq. Naalakkersuisut suliffeqarfiit ingerlataannut nukissiornerup naalakkersuinikkut killissaliussanik aalajangersaasussaapput, suliffeqarfiit suliffeqarfiup aningaasaqarnerata sunniuteqarluarnissaa siunertaralugu nammineerlutik killissaliussat taakkua iluanni atugassiisinnaassallutik. Tamatumani illuatungeriit aalajangiisinnaatitaaffii pillugit paasiuminartunik ersarissunillu maleruagassaarnissaq pisariaqarpoq”.

Nukissiorfiit suliffeqarfittut imminut ingerlatsitatut inissisimanerata aammalu suliffeqarfiup inuiaqatigiinni suliassanik pingaaruteqartunik isumaginninnerata kingunerisaanik, suliassaqarfinni aalajangersimasuni maleruagassiineq nakkutigininnerlu ingerlatseqatigiiffinnut inatsit malillugu atuuttunit allaanerusussaavoq. Tamatumaa aamma kingunerisaanik suliffeqarfik suli ”imminermiititsinerup” tunngavisoq malillugu ingerlanneqartussaavoq aammalu piginnittumut annertunerpaamik sinneqartooruteqarnissaq siunertarinqanngilaq.

Marlunngorlugu avitamik aqutsinerup ilusiliamik atuutsitsilernerup, piginnaatitsinerit suliassallu Nukissiorfinnut inissinneqartut iluanni siulersuisut Nukissiorfinnit periusissatigut aqutsinerup isumaginnissinnaanissaannik qulakkeerisinnaasumik, akigititanik maleruagassiinissamut killissaliussanut aammalu aalajangiisinnaatitaanerit agguagaanerannut siunnersuummik isummernissamut tunngavissiamik oqaasertalersuinissaq siulersuisut suliassarissavaat.